

PATRIMONIA'M: L'ESCOLA BAIXERAS I LA MURALLA ROMANA

*Quan surts per fer
el viatge cap a Ítaca
has de pregar que el camí sigui llarg.
Ple d'aventures, ple de coneixences
Que siguin moltes les matinades
que entraràs en un port
que els teus ulls ignoraven,
i vagis a ciutats
per aprendre dels que saben.
Tingues sempre al cor la idea d'Ítaca.
Has d'arribar-hi, és el teu destí,
però no forcis la travessia.*

Kavafis

Hem triat aquest poema perquè il·lustra el que ha estat el Projecte Patrimonia'm tant per l'equip de mestres, com per l' alumnat, com per moltes de les famílies: un viatge, que ens ha permès sentir-nos com una veritable comunitat d'aprenents. Perquè ensenyar és aprendre.

1. Per què participem d' aquest projecte?

Aquest és el tercer curs que l' escola duu a terme el Projecte Patrimonia'm.

Quan s'ens va oferir la possibilitat de participar en aquest projecte ja ens va semblar engrescador per varies raons:

Perquè tenim l' escola situada entre Via Laietana i Sostenint Navarro

Perquè tots els nens i nenes veien cada dia unes pedres que no sabien bé que eren.

Perquè ens va semblar una bona excusa per treballar a nivell curricular a partir del propi entorn.

Perquè ell nostre alumnat prové de diferents països. Alguns nens i nenes fa entre dos i tres anys que són aquí i coneixen poc la cultura catalana actual i l'entorn més proper. Els hi costa viatjar en el temps, el domini de la llengua catalana és mínim, molts d'ells tenen una llengua materna que no prové del llatí... Però tots i totes viuen al barri, al voltant, dins o fora de la Muralla Romana.

Perquè podíem trobar moltes semblances amb alguns costums, arquitectura, cuina, higiene (els banys) amb alguns dels seus països d' origen.

Perquè vàrem pensar que era important despertar l'interès, la curiositat i les ganes de saber sobre l'arquitectura, l'urbanisme i la historia que ens envolta, i era una manera d' aconseguir què l'alumnat es preguntí: "què es això?", "això per què?", "i abans què?", "podem anar?", "entrem?"...

Perquè conèixer el barri, és conèixer la ciutat i aquest coneixement pot produir afectes i estimació cap a Barcelona.

Perquè ells i elles podríem sentir-se protagonistes en el barri , en l' escola, i en el Museu.

Perquè vàrem veure una oportunitat molt clara per desenvolupar el sentiment de pertinença.

Perquè podíem implicar a través de l'alumnat a les famílies i transmetre aquests coneixements, el respecte i l' estimació al Patrimoni i a la ciutat.

Perquè el Museu ens va oferir un any de formació i assessorament al professorat ja que diverses mestres es van implicar encara que després no duguessin a terme el projecte directament.

Perquè el Museu va oferir recursos a l'escola per dur-lo a terme: Visites, activitats, itineraris, materials diversos per treballar a l' aula.

I perquè ens vam entusiasmar.

2. Que volem aconseguir?

Tal i com orienta el nou currículum educatiu les unitats didàctiques estan estructurades de tal manera que permeten l'assoliment de les Competències Bàsiques:

- Competència en comunicació lingüística: desenvolupar l'habilitat de comunicar idees i informacions de forma oral o escrita per informar, debatre ...convèncer.
- Competència matemàtica: suposa saber situar-se en el plànol, i aplicar l'aprenentatge de les operacions matemàtiques i la resolució de problemes en contextos reals i significatius.
- Competència en el coneixement i la interacció en el món físic: Implica conèixer, comprendre i participar activament en el context social, cultural i tecnològic on està immers l'alumnat.

- Tractament de competència digital: ser capaç d'elaborar una presentació digital, triar informació ...i comunicar-la amb la utilització de les TIC.
- Competència social i ciutadana : Suposa exercir i respectar els drets i deures individuals i col·lectius així com participar activament en l'entorn social proper .
- Competència cultural i artística. Ser capaç de ser creatiu , i desenvolupar l'esperit crític davant de les diferents manifestacions artístiques
- Competència per aprendre a aprendre: Implica plantejar-se preguntes que puguin ser objecte d'investigació, analitzar els processos que fem servir per aprendre i la resolució de problemes en situacions noves, utilitzant la transferència dels aprenentatges.
- Autonomia i iniciativa personal: desenvolupar habilitats de relacions, d'empatia, d'autoestima,i de reflexió que afavoreixin l'acceptació d'un mateix i millorin les relacions interpersonals.

3. Què fem?

Tenint sempre present aquestes orientacions, al llarg de dos cursos hem anat perfilant la Programació del Projecte Patrimonia'm que s'estructura en 7 unitats didàctiques amb una coherència interna i allunyades del sentit més clàssic d'ensenyar història, ja que pretenen apropar als alumnes a la cultura romana però des de la quotidianitat, i des dels interessos més propers als nostres alumnes. El projecte es presenta a l'alumnat globalment perquè tinguin una idea general dels objectius d'aprenentatge que els hi proposem.

Les unitats didàctiques són les següents:

1. **“Els nostres amics , els antics”**. L’objectiu és que l’alumnat assoleixi la noció de temps històric, conegui l’objectiu de la història i els fets que estudia així com l’eix cronològic, les etapes històriques i les fonts de la història.
2. **“Els nostres veïns , els romans”** A partir de la noció de temps històric ens apropem a conèixer els nostres avantpassats els romans que són la clau i objecte del projecte Patrimonia’m. Aprofitem que els nostres alumnes la majoria procedeixen de països orientals per definir el concepte de cultura, de romanització, dels valors de les diferents cultures, de les diferents maneres de percebre la vida, i inculcar el respecte i l’admiració per cadascuna d’elles.
3. **“Barcino”** aquesta unitat constitueix l’eix central perquè els nens i les nenes viuen tots al casc històric i l’escola té al seu davant la muralla, pretenem que coneguin el seu barri i la riquesa cultural i artística que els envolta, així podem despertar el sentiment de pertinença, arrelament i estimació. Al participar en una experiència d’aprenentatge nova i de privilegi es poden sentir orgullosos del seu barri i dels coneixements apresos.
4. **“La Muralla Romana”** és la unitat que dona nom a tot el projecte ja que per proximitat per **“patrimoniem”** la muralla perquè aquest monument romà està molt present a la nostra vida quotidiana, la trobem

al costat de l'escola, al casal Pati Llimona , a la plaça dels Traginers... i sempre està ahí suggerint-nos preguntes noves , hipòtesis... i hem anat descobrint indrets particulars que també hi és i al final ha engrescat a tota l'escola i tothom busca un tros de muralla que encara no ha estat descoberta, així com altres vestigis com són el templum, la necròpolis,....

5. “**La societat romana**” seguint el fil conductor de l'estructura urbana de la ciutat de Barcino volem apropar-nos a l'estructura social de l'època romana qui vivia aquí, com s'organitzaven, i relacionar aquella estructura social amb la nostra i amb la seva pròpia perquè no podem perdre de vista que molt dels nostres alumnes tenen organitzacions socials i familiars ben diferents a les occidentals.

Reflexionar sobre el nostre model de societat, el funcionament participatiu i democràtic de l'escola i de la classe. Identificar els elements que són necessaris per viure en societat: la solidaritat, la participació i la justícia.

6. “**Modus vivendi**” Conseqüentment després de conèixer la ciutat de Barcino i la seva organització social és el moment d'apropar-nos a la vida quotidiana dels seus habitants, on vivien, què menjaven, com jugaven els nens i les nenes romanes , com es rentaven, què estudiaven.....

7. “ **A grosso modo**” Aquesta unitat conclou amb una visió general del projecte “**Patrimonia'm.**” Els alumnes preparem un material audiovisual de creació artística i tecnològica amb l'ajuda de l'equip de mestres de l'escola, power point, Jclic, Cacera del Tresor.Video, Wikixer ... a partir

del seu propi arxiu fotogràfic que recull la seva experiència durant el temps que han participat en el projecte, i ens permet oferir els nostres aprenentatges a la comunitat educativa.

4. Com ho fem? Metodologia

Hem incorporat “La Muralla” al projecte curricular del centre dins de les hores de Coneixement del Medi Social i Cultural i de manera interdisciplinària connectant amb les altres àrees del Currículum de Primària per tal de que les activitats proposades siguin variades i enriquidores.

Cada any hem fet una estructura diferent. Aquest any el Projecte el realitzem de gener a maig (per acabar amb la festa del Patrimonia'm) i al fer-ho més condensat ens permet assentar millor els continguts que treballem. Durant la setmana hi dediquem directament dues sessions d'hora i mitja: En una es treballen els continguts seleccionats i en l' altra es fan els passejos, les visites i les activitats de fora de l' escola. Veure, mirar, observar, passejar, preguntar són les millors eines pedagògiques que hem utilitzat.

Les hores de català es dediquen a treballar textos, a realitzar les cròniques explicant les experiències i les descobertes, a elaborar un glossari de paraules noves. En algunes hores de matemàtiques es treballen des de números romans fins a conceptes de geometria i resolució de problemes.

Hem creat també un personatge: l'Aspasia, què és una nena esclava, que ens acompanya en les nostres visites i aventures i l'utilitzem de fil conductor per algunes històries.

Hem adaptat la metodologia a les característiques personals dels alumnes, a les seves experiències i als seus propis interessos i nivell de competència escolar per tal de construir nous aprenentatges veritablement significatius.

Les mestres actuem com a guies i orientadores establint la relació entre allò que l'alumnat sap i els nous continguts que ha d'incorporar. És per això, que l'alumnat ha de tenir consciència de per què o per a què durà a terme alguna tasca i, en conseqüència, això afavorirà un major control sobre quin procés haurà de desenvolupar per resoldre-ho i com ho farà.

Abans i després de les activitats acostumen a reflexionar sobre el que faran o el que han fet per tal d'anticipar i planificar algunes tasques i també per extreure conclusions i valoracions sobre el que han après.

El treball cooperatiu en petit grup o per parelles que es realitza a l'aula per fer les cròniques de les visites, el glossari o la recerca també ha impulsat als alumnes a seguir actuant fora de la classe per buscar informació, per preguntar pel barri, pels establiments.. millorant així les relacions interpersonals i la cohesió social.

Cal destacar, la importància que en el procés d'ensenyament - aprenentatge té el tractament dels valors ciutadans, compartir, ajudar, conèixer per estimar, posar-se en el lloc d'un altre... com a eixos centrals del projecte. El compromís col·lectiu entre ells i elles, amb la resta de l' escola, amb el Museu i amb les altres escoles participants ha activat el potencial del alumnat i segurament també els ha fet sentir ciutadans i ciutadanes actives.

L'aprenentatge vivenciat (living story) ha estat fonamental per incorporar els continguts. Activitats com el passeigs i el poder posar-se en el lloc dels altres, en aquest cas dels nens i nenes romans mitjançant els tallers de tallers de cuina i de joc que ofereix el Museu ajuden a comprendre la història.

També mereixen una atenció especial la utilització de les TIC. En el projecte, s'han convertit en un estímul essencial, tant per a la recerca d'informació, com per millorar els continguts, i la pròpia autoestima dels alumnes. Són nens i nenes amb capacitats diferents, amb uns aprenentatges previs diferents i però en cap cas hem de convertir la diferència com a dificultat sinó com una nova oportunitat i possibilitat d'aprendre; és per això, que les eines informàtiques tenen una major presència i de manera més continuada en el treball sistemàtic del Projecte PATRIMONIA'M.

Utilitzem el llenguatge audiovisual tant com per visionar i poder situar-se en el temps històric com per fer produccions pròpies com a síntesi de treball.

5. Les activitats:

- **Activitats inicials** : Es la proposta inicial que fan les mestres per tal de motivar, suggerir i anticipar una visió general d'allò que l'alumne haurà d'estudiar, per exemple la visita al Museu d'Història de Catalunya que li permet fer-se una idea del temps històric i de les diferents etapes històriques en Occident. També s'utilitzen textos de lectura i vídeos que trobem a l'Edu –365 i a partir dels quals els alumnes comencen a investigar, reflexionar i analitzar.

- **Activitats “in situ”** : Són aquelles que es fan cada setmana al voltant de la Muralla Romana , el Museu d’Història de la Ciutat, els diferents vestigis que ens envolten, i el Tallers que ens proporciona el Museu (cuina , jocs).En aquestes activitats impulsem.l’observació, la curiositat i l’aplicació dels aprenentatges desenvolupats en les activitats inicials. Han de tenir un objectiu concret, compartit entre tots i totes (saber on anem i que volem saber) i han de ser curtes en el temps de tal manera que impulsi la curiositat i les ganes de tornar-hi.
- **Activitats d’aula:** Es centren en el treball sistemàtic de la lectoescriptura com eina per aprofundir en els aprenentatges propis de l’àrea i avançar en l’aprenentatge de la llengua oral i escrita donant-li funcionalitat i significat. Aquestes activitats es concreten en la realització de la crònica de la sortida i del glossari, es realitzen en grup sencer o en petit grup, de vegades per parelles aportant entre tots la informació que permet , reflexionar, sintetitzar i consensuar allò que volem expressar. De manera transversal es desenvolupen activitats de plàstica, musicals i matemàtiques.
- **Activitats TIC** : Fem una menció a part perquè l’ordinador és un element absolutament motivador pels nostres alumnes que ja són nascuts a l’era digital i tenen molta la facilitat per utilitzar-les com a font d’informació, com a suport a activitats de creació i com a suport visual que facilita la recerca i la comprensió. Exemple: escriptura de la crònica, video-jocs (Imperium Civitas), recerca d’informació a la Wikipedia o a la web de Ciències Socials i activitats JCLIC Barcino...i d’altres que completen l’aprenentatge. Al final del projecte realitzen un power point amb les fotografies que han fet i les informacions que hem trobat per tal de mostrar-lo a la comunitat educativa i arrodonir els continguts.

6. Criteris d'avaluació

No són tant una “medició” dels coneixements teòrics apresos, que també, si no que es valora fonamentalment el procés de l'alumne des de l'inici, les seves estratègies, els recursos que utilitza, els processos de reflexió, de raonament i d'assimilació, i la seva predisposició a cooperar activament en el treball d'equip.

L'autoavaluació també és una eina que permet reflexionar sobre el que s'aprèn i el com s'aprèn, alhora que ajuda a augmentar la seva autoestima ja que ells i elles són conscients que aprenen moltes coses i els hi agrada compartir-ho.

7. L'atenció a la diversitat

Tenint en compte que cada alumne és diferent, el projecte s'ha organitzat per a tots i cadascuns dels alumnes que hi participen, ja que no cal que tot l'alumnat ho faci tot igual, al mateix temps i de la mateixa manera.

L'alumnat nouvingut són majoritàriament d'origen asiàtic que s'han incorporat al centre en els darrers mesos i que assisteixen a l'Aula d'Acollida, es poden trobar fàcilment integrats ja que la resta del grup també prové de cultures diferents i molts d'ells han passat el mateix procés d'arribada.

L'Aula d'Acollida és un espai de referència per a l'alumnat nouvingut i les prioritats educatives són garantir l'acollida emocional, l'aprenentatge de la llengua catalana i l'adquisició del codi escrit en el nostre alfabet i aquells aprenentatges necessaris per incorporar-se al currículum ordinari així com afavorir la integració social. Aquest projecte facilita la cohesió i l' integració del grup.

Les mestres que portem a terme aquest projecte són la mestra tutora de sisè i la mestra tutora de l'A A.

Les prioritats del projecte per aquest grup d'alumnes són: possibilitar l'aprenentatge de la llengua oral en contextos significatius, el coneixement i l'arrelament en el seu barri, la cohesió del grup classe, participar sempre que es pugui d'entorns normalitzadors i desenvolupar les habilitats d'autonomia personal i social.

La mestra tutora de l'Aula d'Acollida anticipa el vocabulari amb suport visual i adapta materials per tal de que puguin participar al màxim de l'experiència.

En les nombroses sortides que es realitzen al Museu i al carrer aquests alumnes formen parelles lingüístiques per evitar situacions d'aïllament i per a que la resta del grup desenvolupi la responsabilitat de poder fer coses pels demás.

En aquests alumnes s'els hi ensenya a situar-se en el barri, aprendre els noms dels carrers, de botigues, de diferents establiments a fer petits itineraris, a desplaçar-se amb autonomia pel nostre barri.

8. Que hem aconseguit?.

Disfrutar i passant-s'ho bé.

Que el nostre alumnat senti el Museu d' Història com una segona escola i vagin a “xafardejar” pel Museu durant algunes tardes com activitat lliure.

S'han convertit en guies i expliquen el que saben de la muralla a la resta de nens i nenes de la escola, a les famílies i als nouvinguts.

Què tota l' escola s' impliqui perquè hi ha mestres que fan audiovisuals, música, plàstica. Alumnes de cursos més petits que ens informen que al costat de casa seva hi ha un tros de Muralla, que les famílies preguntin que feu, on aneu, que és això i estimin també el seu barri.

Què se sentin molt importants, coneixedors i ciutadanes i ciutadans actius.

Què preguntin sobre els que els envolta i el per què.

Que associen continguts apresos i els transmetin amb entusiasme.

Que tinguin un compromís en un projecte col·lectiu

Que respectin i estimin el que els envolta

Que sentin la muralla com a seva i es sentin part d' aquesta ciutat.

Que s' entrenin per desenvolupar actituds i valors per conviure en una societat plural, igualitària i democràtica.

Voldríem acabar amb un petit curt de 3m realitzat amb l'alumnat que ens ha permès participar en altres projectes del país com “La Mostra Audiovisual del Departament d'Educació o al certament “L'imatge un llenguatge que uneix” del C.R.P. de Ciutat Vella. Amb aquest tipus d' activitats intentem impulsar entre moltes altres coses el sentiment de pertinença: som una escola, d'un barri, d'una ciutat.

Adreces del projecte de creació pròpia:

- <http://www.xtec.cat/centres/a8001595/index.html>
- <http://www.xtec.cat/centres/a8001595/Ptrimonia%27m.%20Que%20fem.pdf>
- http://clic.xtec.cat/db/act_es.jsp?id=3429
- <http://video.xtec.cat/real/mostra2007/136.rm>